

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка**

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра германської мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія мови

Перший рівень вищої освіти

Галузь знань 01 Освіта

Спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (німецька))

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Німецька та англійська мови)

Мова навчання німецька

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та завдання курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література
9. Академічна доброчесність

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія мови
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	к.ф.н. Христенко О.С.
Контактний телефон кафедри	
Е-mail кафедри	gerfil@sspu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекційний курс +практичні/семінарські заняття
Обсяг дисципліни	90 год. 3 кредитів ЄКТС
Е-mail викладача	ooi25@ukr.net
Консультації	Чт. 12.20
2. Анотація до курсу	
Навчальна дисципліна «Історія німецької мови» входить до переліку обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми Середня освіта (Німецька та англійська мови) підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (німецька)) галузі знань 01 Освіта, яка розроблена та внесена кафедрою германської філології Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Навчальна дисципліна «Історія англійської мови» входить до циклу навчальних дисциплін «1.2. Цикл професійної підготовки» за кодом ОК 2.07. Вивчається на 3 курсі.	
3. Мета та завдання курсу	
Мета курсу «Історія німецької мови» полягає у забезпеченні базових знань, формуванні базових навичок і розвитку вмінь (компетентностей) студентів з дисципліни та підготовці конкурентоспроможних учителів німецької мови, здатних вирішувати типові професійні завдання щодо організації й здійснення навчально-виховного процесу та володіти професійно вагомими якостями особистості вчителя. Важливим у цьому контексті є забезпечення студентів умінням визначати особливості мовних явищ у історичних текстах основі аналізу лінгвістичних засобів різних рівнів мови; знаннями системи періодизації німецької мови, основних особливостей староверхньо-, середньоверхньо-, ранньо- та нововерхньонімецької мови на всіх мовних рінях; здатністю здійснювати переклад тексту конкретного історичного періоду; знаннями історії розвитку германських племен та письмових пам'яток німецького етносу. Тим самим курс закладає підґрунтя для формування професійно-методичної компетентності студентів. Основні завдання: - ознайомити студентів з історією розвитку і становлення німецької мови; - висвітлити періодизацію розвитку мови та соціальні чинники; - надати соціокультурну інформацію та лінгвокультурологічні відомості про німецькомовний простір різних епох.	
4. Результати навчання (компетентності)	
Загальні компетентності (ЗК): ЗК-2 Здатність використовувати набуті знання й розуміння предметності та професійної області. ЗК-4 Здатність застосовувати досягнення інформаційних та комунікаційних технологій у вирішенні своїх професійних та життєвих завдань. ЗК-6 Здатність сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватися принципів професійної етики. ЗК-10 Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки й соціального життя, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності.	

Фахові компетентності (ФК):

ФК-3 Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії іноземної мови, теорії та історії зарубіжної літератури в середніх навчальних закладах, практиці навчання іноземної мови й зарубіжної літератури.

ФК-4 Здатність знаходити, використовувати навчальну й наукову інформацію, у тому числі іншомовну, у галузі філології та методики викладання на паперових та електронних носіях.

ФК-5 Здатність самостійно опанувати нові знання, критично оцінювати набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки та соціальної практики.

ФК-6 Здатність використовувати чотири види мовленнєвої діяльності на базі достатнього обсягу знань із фонетики, граматики, лексики, орфографії, пунктуації та лінгвокраїнознавства.

ФК-7 Здатність володіти системою лінгвістичних знань, що включає в себе знання основних явищ на всіх рівнях мови і її функціональних різновидів.

ФК-10 Здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі теорії на практиці.

Результати навчання (РН):

Знання:

ПРЗ-2. Здатність продемонструвати знання та розуміння принципів, форм, сучасних методів, методичних прийомів навчання предмета в закладах загальної середньої освіти.

ПРЗ-4. Знання та усвідомлення сучасних філологічних і дидактичних засад навчання іноземної мови та світової літератури, особливостей використання мовних одиниць у певному контексті.

Студент повинен знати на достатньому рівні:

- місце історії мови в системі лінгвістичних дисциплін;
- історію виникнення та розвитку німецької мови у зв'язку з історією народу, суспільно-політичними змінами в країні і розвитком культури, розуміти місце німецької мови як мови германського ареалу та особливості її специфічного розвитку у порівнянні з іншими германськими мовами;
- мати уявлення про систему й структуру мови, прослідкувавши розвиток мови від історичних варіантів мови до сучасної, знати основні риси мови з точки зору її історичного розвитку;
- закономірності розвитку англійської мови, її словникового складу, граматичної будови та фонетичної системи в нерозривному зв'язку з історією народу;
- головні аспекти системи німецької мови в її розвитку (AHD,MHD,FNHD,NHD);

- знати теоретичний матеріал, передбачений програмою (предмет, об'єкт, методи дослідження, класифікацію мов світу тощо), соціокультурну інформацію (лінгвокраїнознавчі та лінгвокультурологічні відомості);
- знати історичне підґрунтя розвитку англійської мови (періодизацію, завоювання, видатні персоналії, вплив соціальних чинників на розвиток мови).

Уміння:

ПРУ-1. Уміння оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.

ПРУ-6. Уміння використання гуманістичного потенціалу іноземної мови та світової літератури для формування юного покоління України.

ПРА-3. Уміння навчатися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набути під час навчання кваліфікацію.

Студент повинен вміти на достатньому рівні:

- пояснити суть фонологічних, граматичних та лексичних процесів, що мали місце впродовж кожного періоду історичного розвитку мови та розуміти їх роль для сучасного стану німецької мови;
- ілюструвати кожне теоретичне положення мовними прикладами відповідного періоду розвитку мови;
- відстежувати мовні зміни, що стосуються тієї чи іншої лінгвістичної одиниці в межах конкретного лінгвістичного відрізка часу періоду розвитку або всього історичного періоду розвитку німецької мови;
- співвідносити форму та зміст тієї чи іншої лінгвістичної одиниці з її відповідником у сучасній німецькій мові;
- відповідати на питання, вивчені в межах курсу, оцінювати поставлену проблему, читати та аналізувати давньонімецькі тексти, виконувати письмові тести з предмету; на основі спостереження та порівняння лінгвістичних одиниць робити узагальнення про ті чи інші процеси та їх роль в історії німецької мови.

Комунікація:

ПРК-1. Володіння комунікативною компетентністю з української та іноземної мов, здатність удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень.

ПРК-2. Володіння основами професійної культури, здатність створювати, редагувати й перекладати тексти професійного змісту державною та іноземною мовами.

ПРК-3. Здатність забезпечити діалог культур у процесі вивчення іноземної мови та світової літератури, уникати культурних конфліктів, створювати умови для міжкультурної комунікації.

Студент повинен володіти на достатньому рівні:

- німецькомовною комунікативною компетентністю на рівні B2, бути здатним удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень; в тому числі здатністю розуміти, створювати, редагувати й перекладати тексти професійного змісту державною та англійською мовами;
- основами професійної культури вчителя німецької мови; професійною англійськомовною комунікативною компетентністю на рівні B2 шляхом виконання усних та письмових професійно-орієнтованих завдань;
- здатністю пов'язувати культуру країн, мова яких вивчається, з рідною культурою;
- культурною чутливістю та здатністю ідентифікувати і вживати різні способи спілкування з представниками інших культур;
- здатністю виконувати роль культурного посередника між своєю культурою і культурою країн, мова яких вивчається, ефективно вирішувати проблеми інтеркультурного непорозуміння та конфліктів.

5. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття			Заг.кількість годин (ден)		
лекційні			14		
семінарські/практичні			16		
самостійна робота			58		
консультації			2		
разом			90		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність		Курс (рік навчання)	Обов’язковий / вибірковий	
5	014 Середня освіта		3	О	
Тематика курсу					
Тема	Форма занять Л / С	Кількість годин (ден/заоч)	Завдання, питання для обговорення (англ.мовою)	Вид контролю та бали	Література № джерела/ стор.
Лекційні заняття					
Тема 1. Історія німецької мови як філологічна дисципліна, розвиток та стабільність мови. Періодизація німецької мови, її зв’язки з іншими мовами.	Л 1	2			
Тема 2. Утворення і розвиток мови німецької народності. Загальні історичні передумови цього процесу. Старогерманська мова, її фонетичні особливості та діалектний континуум.	Л 2	2		бліц-тест	
Тема 3. Староверхньонімецька мова. Часові межі, особливості на всіх мовних рівнях і писемні пам’ятки.	Л 3	2			
Тема 4. Старосаксонська мова - основні характеристики її фонологічної системи та граматичної будови. Середньоверхньонімецька мова – основні пам’ятки і специфіка розвитку.	Л 4	2		бліц-тест	
Тема 5. Середньоверхньонімецька мова – лексичний склад і фонологічна система.	Л 5	2			
Тема 6. Середньоверхньонімецька мова – морфологічна структура і синтаксична	Л 6	2			

будова.					
Тема 7. Ранньовісхньонімецька і нововісхньонімецька мови. Розвиток літературної мови.	Л 7	2		бліц-тест	
N.B. На лекціях враховується відвідування, написання конспекту та бліц-тестів					
Максимальна кількість балів за результатами лекційних занять				15	

Семінарські/практичні заняття					
Історія мови як дисципліна філології. Основні поняття, місце німецької мови серед германських мов.	С 1	2	Sprachgeschichte als Disziplin. Sprachwandel und Sprachkontinuität. Problematik der sprachgeschichtlichen Periodisierungen. Deutsch und seine Verwandtschaftsbeziehungen.	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест	1. / с.6-32 2. / с.1-4
Старогерманська мова	С 2	2	Die Sprachen der Germanen. Indo-und Urgermanisch, alte Germanen. Neuerungen im Wortschatz, das morphologische/phonologische System, das Vernersche Gesetz. Altgermanische Stammesdialekte.	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест	1. / с.34-49 2. / с.4-10
Старовенхньонімецька мова. Пам'ятки. Основні фонологічні особливості.	С 3	2	Historische Grundlagen des Ahd. Althochdeutsche Überlieferung. Das phonologische System. Ahd. Lautverschiebung. Korrespondenzen im Vokalismus zwischen dem Ahd. und der Gegenwartssprache	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест	1. с.53-76 2. 11-24

Староверхньонімецька і старосаксонська мови. Основні особливості на лексичному і граматичному рівнях.	С 4	2	Historische Grundlagen des Altniederdeutschen (Altsächsischen). Die wichtigsten Denkmäler des Ahd. Das phonologische System und der grammatische Bau. Die morphologische Struktur des Ahd. Satzbau und Wortfolge im Ahd.	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест	1. / с.86-144 2. / с.26-28
Середньоверхньонімецька мова. Лексичний склад, фонологічні особливості і писемні пам'ятки.	С 5	2	Zeit und Raum des Mhd. Mhd-e Überlieferung. Wortschatz des Mhd. Das phonologische System des Mhd. Entwicklung neuer Laute.	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест	1. / с.145-170 3.78-84
Середньоверхньонімецька мова. Морфологія і синтаксис	С 6	2	Das Werden der starken und schwachen Deklination der Substantive, Gebrauch der Kasus, Entwicklung des Artikels und Flexion. Grammatische Kategorien des Verbs und Satzbau.	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест	1. / с.170-191 3. / с.120-151
Ранньоверхньонімецька мова	С 7	2	Literatur und Periodisierung der historischen Varietät. Existenzformen der Sprache. Wortschatz. Phonemwandlungen. Wandlungen in grammatischen Kategorien. Satzbau.	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест	1. / с. 191-239.

Нововерхньонімецька мова і розвиток літературної німецької мови	С 8	2	Neuhochdeutsch und Entwicklung der Literatursprache. Ausbreitung der ostmitteldeutschen Variante der Literatursprache. Sprachregelungen	доповідь звіт дискусія усна відповідь тест проект	1. / с.239-268
Н.В. На семінарах враховується відвідування та підготовка аналітичних звітів та доповідей, участь в обговоренні семінарських питань / дискусіях, виконання практичних завдань, написання письмових тестів, презентація проектів, а саме:					
1. підготовка аналітичних звітів та доповідей –	1 б.	8			
2. виступи на семінарах (усні відповіді) –	1 б.	8			
3. аналіз текстів та мовного матеріалу (практичні завд.) –	1 б.	8			
5. написання комплексного фінального письмового тесту –	2 б	16			
Разом за кожен семінар (максимум) –	5 балів				
Максимальна кількість балів за результатами семінарських занять		40			
Самостійна робота					
Самостійна робота включає підготування проектів, рефератів та презентацію результатів виконаних завдань на семінарських / практичних заняттях, виконання домашніх завдань, а також інші види індивідуальних та групових завдань на розсуд викладача (читання та аналіз текстів, виготовлення таблиць, написання коротких оглядів тощо).					
1. виконання домашніх завдань протягом семестру (середній бал)		5			
2. написання реферату за обраною тематикою (за бажанням)		5			
3. виконання індивідуальних тестових завдань		5			
4. підготовка проекту та виготовлення слайдів (10-15 слайдів)		5			
Максимальна кількість балів за самостійну роботу		20			
Підсумковий контроль (екзамен)					
Екзаменаційний білет включає два теоретичних питання та одне практичне завдання.					
Максимальна кількість балів на екзамені		25			
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Поточний контроль передбачає аудиторну та самостійну роботу: відвідування лекцій та/або наявність конспекту (конспект невідвіданих лекцій студенти пишуть самостійно), написання бліц-тестів наприкінці лекцій (з можливістю їх перескладання у разі відсутності студента з поважних причин) – 3 поточні бліц-тести по 5 б за кожен, що разом є 15 балів. Теоретичні знання та практичні навички перевіряються на практичних заняттях. Способами демонстрування результатів навчання студента з предмету «Історія німецької мови» є відвідування та підготовка до семінарів, участь в обговоренні семінарських питань, аналітичні звіти та доповіді, комплексні письмові тести, що нараховують загалом 40 балів за кумулятивним принципом, а саме: - підготовка аналітичних звітів та доповідей та їх презентація – 1 б; - виступи на семінарах (усні відповіді) – 1 б;				

	- аналіз текстів та мовного матеріалу (виконання письмових індивідуальних завдань) – 1 б ; - написання фінального письмового тесту – 2 б; Максимум за кожен семінар 5 балів. За кумулятивним принципом усі бали, набрані на семінарських заняттях, додаються.
Самостійна робота	Самостійна робота включає виконання домашніх завдань, підготування проєктів, рефератів та презентацію результатів виконаних завдань на семінарських та практичних заняттях, а також інші види індивідуальних та групових завдань на розсуд викладача – сумарно 20.
Екзамен	Максимальна оцінка, яку студент може отримати на екзамені – 25.

7. Політика курсу

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, що є сумою балів за відвідування лекційних та семінарських занять, виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу а також підсумковий контроль – екзамен. Отримання екзаменаційної оцінки передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (мінімум 35-40 балів) під час поточного контролю, в іншому випадку сумарна оцінка за поточний та підсумковий контроль буде нижчою від мінімальних 60 (задовільно). Студент, який не набрав 60 балів, вважається таким, що не склав екзамен. Для запобігання подібної ситуації до початку екзаменаційної сесії студент користується правом перескласти пропущені теми на консультаціях викладача шляхом виконання індивідуальних завдань.

Основна література:

- Moskalskaja O.I. Deutsche Sprachgeschichte.-М.:Академия,2003-288с.
- Schmidt W. Geschichte der deutschen Sprache. Ein Lehrbuch für das germanistische Studium. – Stuttgart: S. Hirzel Verl., 2004. – 410 S.

Додаткова література:

- Bergmann, Rolf/Moulin, Claidune. Alt- und Mittelhochdeutsch.-Göttingen:VaRu, 2019.-249S.
- Bublyk, W. N. Geschichte der *deutschen* Sprache : Lehrbuch - K.: VYSCA SKOLA, 1983. - 229 s.
- Жирмунский В.М. История немецкого языка: учебник. – М.: Высш. шк., 1956. – 388 с.

Левицький В.В. Історія німецької мови. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. - Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 216 с.

Филичева Н.И. История немецкого языка. – М.: Академия, 2003. –304 с.

Чемоданов Н.С. Хрестоматия по истории немецкого языка. – М.: Высш. шк., 1978. – 288 с.

9. Академічна доброчесність

Відповідно до Кодексу Академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка учасники освітнього процесу повинні:

- діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики;
- самостійно виконувати навчальні завдання;
- коректно покликатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей;
- надавати достовірну інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності;
- усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності;
- давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами.

Вимоги до викладача:

1. Дотримування правил корпоративної культури.
2. Виконання вимог «Кодексу академічної доброчесності».
3. Надання якісних знань і умінь, формування компетентностей, необхідних для успішного виконання професійних обов'язків.
4. Об'єктивно оцінювати знання студентів.

Вимоги до студентів:

1. Виконання вимог «Кодексу академічної доброчесності»
2. Активна участь в усіх видах робіт, які передбачені курсом «Історія мови»
3. Самостійне та добросовісне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю.